

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

2026/2

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

zenodo

2026

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

3-JILD 2-SON

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI
TO'PLAMI

3 - JILD, 2 - SON
2026

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

O'quvchilarda o'z-o'zini tarbiyalash ko'nikmalarini rivojlantirishning yangi usullari

Maxkamjonova Rayyona Rahimjon qizi

Qo'qon universiteti Andijon filiali

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: **Axmedova Dilnoza Xabibullo qizi**

Qo'qon universiteti Andijon filiali o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola ta'lim-tarbiya jarayonida rag'batlantirishning interfaol usullarini joriy etish orqali o'quvchilarda o'z-o'zini tarbiyalash usullarini shakllantirish va rivojlantirish haqida. Shuningdek maqolada mazkur mavzu yuzasidan ilmiy izlanishlar olib borgan olimlar ishlariga sharxlar va interfaol rag'batlantirish usullariga misollar keltirilgan.

Kalit so'zlar. Ta'lim, tarbiya, rag'bat, motiv, nazorat, baholash, metod, interfaol usul, ko'nikma.

Абстрактный. В данной статье речь идет о формировании и развитии методов самообразования у студентов путем внедрения в учебный процесс интерактивных методов стимулирования. Также в статье приведены комментарии к работам учёных, проводивших научные исследования по данной теме, и примеры методов интерактивной стимуляции.

Ключевые слова. Обучение, воспитание, стимул, мотив, контроль, оценка, метод, интерактивный метод, умение.

Abstract. This article is about the formation and development of self-education methods in students by introducing interactive methods of stimulation in the educational process. The article also provides comments on the works of scientists who have conducted scientific research on this topic and examples of interactive stimulation methods.

Key words. Education, upbringing, incentive, motive, control, assessment, method, interactive method, skill.

Respublikamizda jadal kechayotgan rivojlanishlar ta'lim mazmunini isloh qilish, tayyorlanayotgan kadrlar sifatining amalga oshirilayotgan iqtisodiy va ijtimoiy islohotlar talablariga, shuningdek fan, texnika va texnologiyalar rivojlanishining jahon darajasiga muvofiq kelishini ta'minlash ertangi kunimiz asosi bo'lgan yoshlar ongida ilm-fanga hamda bilim olishga bo'lgan intilishlarni doimiy rag'batlantirishni taqozo etadi.

Bugungi kunda jadal yuz berayotgan o'zgarishlar, taklif etilayotgan ta'lim xizmatlari va mana shu xizmatlarni amalga oshiruvchi ta'lim muassasalari tomonidan olg'a surilayotgan nazariy fikrlarni amaliyotga tatbiq etish, ulardan samarali foydalanish biz pedagoglarning oldida turgan muhim vazifalardan sanaladi. Zero, Sh.M.Mirziyoev O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutqida "Yoshlarimizning mustaqil fikrlaydigan, yuksak intellektual va ma'naviy salohiyatga ega bo'lib, dunyo miqyosida o'z tengdoshlariga hech qaysi

sohada bo'sh kelmaydigan insonlar bo'lib kamol topishi, baxtli bo'lishi uchun davlatimiz va jamiyatimizning bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz" [1] deganda, pedagoglar va ertangi kunimiz bo'lgan yoshlar oldida naqadar ma'suliyatli vazifalar turganligini anglashimiz mumkin bo'ladi.

Yoshlarning barkamolligi deganda ularning ham jismoniy, ham ruhiy, ham ijtimoiy mukammalliklarini tushunamiz. Shunday ekan biz ta'lim-tarbiya samaradorligini yoshlarning qay darajada bilim, ko'nikma va malakaga ega ekanliklari, tarbiyalanganlik darajalari, mustaqil bilim olishga, hayotda o'z o'rinlarini topish uchun qay darajada tayyorgarligi bilan o'lchashimiz, baho berishimiz lozim. Bu jarayonlar esa albatta kichik maktab yoshidayoq bosqichma-bosqich amalga oshirilib bormog'i lozim.

O'qituvchi ta'lim - tarbiyaviy faoliyatni o'quvchilar bilan birgalikda tashkil etadi. Bunda sinfning faol o'quvchilari hamda norasmiy liderlari bilan o'zaro muloqotning adolatli bo'lishi muhim ahamiyatga ega o'quvchilarni tarbiyaning turli elementlarini ongli ravishda mustaqil bajarishga jalb etish, bunda o'quvchilarga tashkilotchilik va ijro etish rollarini bajarishga imkoniyat yaratib berish lozim. O'qituvchining to'g'ri tashkil etilgan o'quv-tarbiya jarayoni o'quvchining o'zligini anglash funksiyasini takomillashtiradi. Bunda o'qituvchining vazifasi muloqotda o'quvchilarga o'zining "men"ligini anglashni, shaxs sifatida o'z fikrini dadil va erkin gapirishni, jamoada o'z o'rnini bilishni, o'z-o'zini baholashni o'rgatishi kerak.

O'quvchilar ishonchini qozonishning yana bir muhim xususiyati o'quvchilarni shaxs sifatida rivojlanishida o'z-o'zini tarbiyalashidir. O'z-o'zini tarbiyalash o'quvchining o'zini o'zi idora qilishi, o'zida erkinlikni, ijtimoiy mavqegini, tashabbuskorlik va mustaqillikni shakllantirishdir. O'quvchining yashirin qobiliyatlari o'z-o'ziga ishonch orqali yuzaga chiqadi.

O'quvchi uchun o'z-o'zini baholash biroz murakkab jarayon. O'quvchi talim-tarbiya berayotgan o'qituvchilarga ishonch bilan ergashib, o'ziga nisbatan ishonch ruhida tarbiyalanar ekan, unda avvalo, mustahkam iroda shakllanadi, o'z burchini to'g'ri tushunadi, bilish va o'rganishga qiziqishi kuchayadi, o'z-o'zini har tomonlama takomillashtirishga intiladi, o'ziga atrof-muhitdagi o'rtoqlari ko'zi bilan xolisona baho beradi, o'ziga ishonadi va unda qoniqish hissi paydo boladi. Xarakteridagi salbiy odatlarni, zararli sifatlarni tez anglab, ularni yo'qotish va bartaraf etishga intiladi [2,128].

O'z-o'zini nazorat qilish" va "tahlil qilish" ifodalarining o'zi hamkor va bir-biriga qo'llaniladigan davrda ishlatiladigan ikki tushuncha. ularning har biri o'zida alohida ma'no va mazmun kasb etadi.

O'z-o'zini nazorat qilish: Bu ifoda o'z-o'zini boshqarish, o'z faoliyatlarini, xatti-harakatlarni va o'z faoliyatlarini tekshirishni anglatadi. Bu, shaxsiy rivojlanish va o'zlashtirishni oshirish uchun juda muhimdir. O'z-o'zini nazorat qilish, o'zining hedeqlari, maqsadlari, talablari va qonuniy muvofiq ravishda amal

qilishiga ko'rsatiladi. Bu, o'z-o'zini baholash, taqdim etilgan maqsadlar va natijalar bilan solishtirilishi orqali amalga oshiriladi.

Tahlil qilish: Bu esa ma'lumotlarni, voqealarni yoki holatlarni o'rganish, taqqoslash va o'rganilgan ma'lumotlarga asosan o'z fikrini bildirishni anglatadi. Tahlil qilish, biror muammoga ilmiy yondashish, olaylarni tushunish va ularga ta'sir ko'rsatishni o'z ichiga oladi. Bu, biror masalani tahlil qilish, tushuntirish va ularning oqimlari, afzalliklari yoki noqonuniyligi haqida qaror qilishga o'z imkoniyatlarini taqdim etadi.

Shuningdek, o'z-o'zini nazorat qilish va tahlil qilish, o'zaro bog'liq bo'lishiga qaramay, ularning har biri shaxsiy rivojlanish va o'zlashtirish jarayonida muhim o'rin egallaydi. O'z-o'zini nazorat qilish, shaxsiy maqsadlarni amalga oshirish va o'z faoliyati haqida tahlil qilish uchun asosiy yechimlar hisoblanadi.

Interfaol ta'lim metodlarining o'quv jarayoniga tatbiq qilinishida rag'batlantirish uchun yangi usullarni ishlab chiqqan olimlar juda ko'pdir. Olimlar, virtual ta'lim platformalari orqali o'quvchilarga interfaol darslar tashkil etishda innovatsion usullarni ishlab chiqishganlar. Bu platformalar orqali o'quvchilar o'z vaqtlarida darslarni o'rganish, muloqotlar o'tkazish va amaliy mashg'ulotlarni bajargan ishlarini baham ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladi [3, 34].

Geyming va simulatsiya o'yinlari: O'quvchilarni rag'batlantirish uchun yangi usullar ichida Geyming va simulatsiya o'yinlari juda oson va samarali usul hisoblanadi. Bu o'yinlar orqali o'quvchilar amaliy mashg'ulotlarni o'zlashtirishadi va nazariy bilimlarni amaliyotga o'tkazishlarini rag'batlantiradi.

Geyming va simulatsiya o'yinlari, interfaol ta'limda o'quvchilarni rag'batlantirish va o'zlashtirish uchun kuchli vositalar hisoblanadi. Ular diqqatni jalb qilish, amaliyotni o'zlashtirish, muhokama qilishni rivojlantirish va guruh ishlarini qo'llab-quvvatlashda samarali bo'ladi. Bu tur o'yinlar o'quvchilarga o'zlarini o'rganish va rivojlantirishda qiziqarli va jismoniy faoliyatga asoslangan yo'llar taqdim etishda muhim rol o'ynaydi.

Bu bilimdonlar va boshqalar tomonidan ishlab chiqilgan yangi usullar, interfaol ta'lim metodlarini o'quv jarayoniga tatbiq qilishda o'quvchilarni rag'batlantirish va o'zlashtirishni oshirish uchun samarali vositalar hisoblanadi. Bu usullar o'quvchilarning qiziqtirishlarini oshiradi va ularning o'zlarini rivojlantirish uchun o'zlarini rag'batlantiruvchi muhit yaratishda yordam beradi.

Umuman olganda, interfaol ta'lim metodlarini rag'batlantirishga tatbiq etish o'quvchilarni rag'batlantirish uchun yangi usullar va vositalar ishlab chiqish ta'lim-tarbiyaning sifat samaradorligiga erishishda muhim rol o'ynaydi. Bu, masalaning bugungi jarayoniga oid o'zlashtirilgan metod va texnologiyalarni o'quvchilarga qo'llashni yoki onlayn platformalarda ta'lim tashkil etishni o'z ichiga oladi. Umuman olganda, ular interfaol ta'lim sohasida rivojlantirilayotgan yangi imkoniyatlarning istiqbolini o'rganish va shakllantirishga olib keldilar. Bu esa o'quvchining qobiliyatini o'z kuchi bilan yuzaga chiqishiga yordamlashadi. O'z-o'zini baholash qiyin, lekin o'quvchini bunga yetarli tayyorlash mumkin. Shu bois

o'quvchi irodali bo'lishi, o'z burchini tushunishi, tahsil va tarbiya olish uchun sababli asos bo'lishi, ya'ni, tarbiyalanishni xohlashi, o'zini o'rtoqlari, atrofdagilarning ko'zi bilan ko'rish va o'z-o'zini takomillashtirishga intilishi lozim. O'z-o'zini baholash o'quvchi uchun shaxsiy imkoniyatlarini hisob-kitob qilish, o'ziga chetdan turib xolisona baho berish, o'zidan qoniqish hosil qilishda yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. 14.12.2016 dagi Oliy Majlis palatalarining qo'shma qo'shma majlisidagi nutqi. <https://president.uz/oz/lists/view/111>
2. Xoliqov A. A. Pedagogik mahorat. Darslik / Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. - T.: «IQTISOD-MOLIYA», 2011, -420 b.
3. Ibragimova G.N. Interfaol o'qitish metodlari va texnologiyalari asosida talabalarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish. Ped.fan. bo'yicha fal. dok diss. -T.: 2017. - 158 b.